

می‌شوند و هیچ خط حاملی وجود ندارد و همچنین برای مشخص کردن وزن قطعه از خطوط عمودی استفاده شده که این خطوط بین نُتهای فارسی نوشته شده قرار می‌گیرند. علامتها و نشانه‌های به کار رفته در روش نُتنویسی استاد، به شرح ذیل است:

- استاد محجوبی؛ سکوت‌ها را با یک علامت مثبت (+) مشخص می‌کردند.
- نُتهایی که در زیر علامت (-) قرار دارند با هم و در یک ضرب اجرا می‌شوند.
- علامت (=) نشانگر آن است که باید نُتهای نوشته شده زیر آن را با سرعت بالاتری به نسبت نُتهایی که زیر (-) قرار دارند، اجرا نمود.
- علامت (H) به معنی نُتهای بکار می‌باشد.
- علامت (b) به معنی کلایوهای سیاه است که بِمَل، کُرُن و دیز را شامل می‌شود (که البته با توجه به هر دستگاه باید متوجه شد که کدام یک از حالات فوق منظور نظر ایشان بوده است).
- علامت (S) به معنی ترمولو است (که در موسیقی ایرانی به آن ریز اطلاق می‌شود). البته باید توجه داشت که در پیانوی ایرانی دو نوع ترمولو یا ریز وجود دارد که در ادامه به بررسی تفاوت این دو نحوه اجرا خواهیم پرداخت.
- علامت (~) به معنی تَراب در موسیقی ایرانی و یا همان مُردانت در موسیقی غربی است.

کوک پیانو در ردیف موسیقی استاد مرتضی محجوبی:

این ردیف در بخش چپ کوک می‌باشد که در آن تمامی نُتهای می بِمَل و لایمَل را می‌کُرُن و لاکُرُن کوک می‌نمایند. با توجه به کوک فوق، امکان نواختن شور، ر، ابوعطا سل، افشاری سل، بیات ترک فاه دشتی لا، نوا سل، سدگاه می‌کُرُن، همایون ر، بیات اصفهان سل، چهارگاه سل، ماهور دو و راست‌پنجگاه دو را خواهیم داشت.

کتاب حاضر، ردیف موسیقی دستگاهی ایران به روایت استاد مرتضی محجوبی (۱۳۴۳-۱۳۷۹) است و برای ساز پیانو به قلم نگارش درآمده است.

مینای نگارش این ردیف موسیقی ارزشمند ایرانی براساس دست‌نوشته‌های باقیمانده از استاد مرتضی محجوبی بوده است. استاد محجوبی شیوه نت‌نگاری مختص خودشان را داشتند که با روش نت‌نگاری بین‌المللی و متداول کاملاً متفاوت بوده است. این سیستم نگارش ابداع شخصی ایشان بوده و علائم تعریف شده خاص خود را دارا می‌باشد. شیوه نُتنویسی استاد محجوبی در سال ۱۳۹۲ به عنوان میراث ملی معنوی ایران به ثبت ملی رسیده است. استاد محجوبی نوازندگی پیانو را در ابتدا از مادرشان فخرالسادات فراگرفتند و بعدها شاگرد استادانی چون حسین خان هنگ آفرین و محمود خان مفخم‌العمالک بوده‌اند.

استاد محجوبی ردیف خود را برای هنرجویان خود مکتوب نموده و آن را آموزش می‌دادند. نسخه اصلی بسیاری از دست‌خط‌های استاد نزد هنرجویان مستقیم ایشان به یادگار مانده است، از جمله افرادی چون مرحوم آرمیدخت ملک منصور ملقب به خانم رکنی و همچنین سرکار خانم فخری ملک پور که به همت ایشان؛ مجموعه دست‌خط‌های ردیف پیانوی استاد مرتضی محجوبی تحت عنوان کتاب «مشق استاد» گردآوری شده و به چاپ رسیده است.

ردیف پیانوی استاد محجوبی، علی‌رغم ارزشمندی آن، به دلیل ناماتوس بودن روش نت‌نگاری استاد، محجور واقع شده و تاکنون علاقه‌مندان به موسیقی ایرانی از آن بی بهره بوده‌اند. از این رو، نگارنده در ابتدا به تحقیق و پژوهش در مورد نحوه نُتنویسی استاد پرداخته و سپس دست‌نوشته‌های ردیف پیانوی استاد محجوبی را به خط نت بین‌المللی که برای همه هنردوستان، هنرآموزان و هنرجویان قابل درک است، برگردانده و به نگارش درآوردم که حاصل آن مجموعه پیش رو است.

آشنایی با نحوه نُتنویسی استاد مرتضی محجوبی:

روشی که استاد محجوبی برای نُتنویسی ابداع کردند به این صورت می‌باشد که نُتها به زبان فارسی از سمت راست به چپ نوشته

البته نباید فراموش کرد که در اکتاو پنجم، یک نُت سی پِکار را کُرُن کوک می‌کنند تا بتوان عراق افشاری و بخش‌هایی از حجاز و گبری در ابوعطا را اجرا نمود. با این حال، برای اجرای چهار گوشه‌ی مخالف، مثنوی مخالفه مفلوب و زنگ شتر در سه‌گاه، استاد محجوبی تمامی نُت‌های سی پِکار را به‌طور موقت و فقط برای اجرای این چهار گوشه کُرُن کوک می‌کردند و برای اجرای باقی ردیف دوباره تمامی نُت‌های سی کُرُن شده را به سی پِکار تغییر می‌دادند به جز نُت سی پِکار اکتاو پنجم که همانند قبل از تغییر کوک همچنان کُرُن باقی می‌ماند.

پیشنهاد نگارنده آنست که برای جلوگیری از تغییر کوک در چهار گوشه ذکر شده در سه‌گاه، همه ملودی‌های دست راست را در اکتاو پنجم که نُت سی پِکار همیشه کُرُن کوک می‌شود اجرا نمود و از اجرای نُت‌های سی کُرُن دست چپ صرف‌نظر کرده و به جای آن سکوت نمود. باید توجه داشت که به سبب این کوک ساز پیانو، محدودیت‌هایی در اجرا وجود دارد و استاد محجوبی روند ملودی‌ها و گوشه‌ها را به نوعی انتخاب کرده‌اند که کمتر به سمت نُت‌هایی حرکت کنیم که در اختیار نداریم. به عنوان مثال، گوشه راک در ماهور را اجرا نمی‌کنیم چون نیاز به می پُل دارد و نُت می پُل را با توجه به کوک توضیح داده شده در اختیار نداریم.

در نوازندگی پیانو ایرانی به سبک استاد محجوبی، خیلی از حالات سازهای مضرابی همچون تار و سه تار و ستور را می‌توان حس کرد و این نزدیکی به خاطر آشنایی کامل ایشان به موسیقی ایرانی و تکنیک‌های دیگر سازهای ایرانی بوده است. همین امر سبب به کار بردن این تکنیک‌ها در نوازندگی پیانو ایرانی گردیده است. به همین دلیل رعایت نکات زیر حائز اهمیت است:

• ترمولو (Tremolo):

در پیانو ایرانی دو نوع ترمولو یا ریز وجود دارد. در نوع اول ترمولو تک نُت بوده که به صورت نوشته می‌شود و برای اجرای آن نُت نوشته شده را با سرعت سه لاجنگ چندین بار اجرا می‌کنیم. یعنی کلاویه نُت مذکور را به صورت متناوب چندین بار فشار داده و رها می‌کنیم و زمان اجرا به کشش نُت مذکور بستگی دارد. باید توجه داشت که اجرا روان، سریع و منظم باشد. در نوع دوم، ترمولو به صورت نوشته می‌شود، در این حالت فاصله دو نُت ممکن است سوم، پنجم و یا اکتاو باشد و باید اجرایی

روان، منظم و سریع با سرعت سه لاجنگ بین دو نُت نوشته شده با حرکتی متناوب در کشش نُت خواسته شده را داشته باشیم.

• ذراب (Mordent):

ذراب یا اُپر مردانت (Upper Mordent) در موسیقی ایرانی بسیار پر کاربرد است و به معنی آنست که نوازنده بعد از اجرا نُت اصلی به نُت زیرتر رفته و مجدداً به نُت اصلی باز می‌گردد که در سازهای سنتی به صورت راست چپ راست اجرا می‌شود.

ذراب معکوس یا لور مُردانت (Lower Mordent) به معنی اجرای نُت اصلی با نُت بم‌تر و برگشتن به نُت اصلی است که در سازهای سنتی به صورت چپ راست چپ اجرا می‌گردد و می‌توان نمونه آن را در گوشه نغمه مفلوب در دستگاه سه‌گاه مشاهده نمود.

• اچاکاتورا (Acciaccatura):

اچاکاتورا نُت زینتی است که به شکل یک نُت چنگ کوچک با یک خط مورب بر روی شاهین آن نشان داده می‌شود و به صورت می‌آید و نسبت به نُت‌های دیگر فونت کوچکتری دارد. باید توجه داشت که اجرای آن زمان بسیار کمی را به خود اختصاص می‌دهد و می‌تواند بیشتر از یک نُت را شامل شود. این نُت زینت می‌تواند قبل و یا بعد از نُت اصلی بیاید. در این ردیف برای نشان دادن تکیه‌ها و اشاره‌ها از اچاکاتورا استفاده شده است.

• استکاتو (Staccato):

به تکنیک خفه کردن که در سازهای ایرانی با متوقف کردن ارتعاش سیم به وجود می‌آید استکاتو می‌گویند که به صورت (.) نشان داده می‌گردد. در اجرای آن باید کاملاً مقطع نواخت و از پلال استفاده نشود.

• علامت تکرار جمله: در این ردیف به دو صورت نشان داده شده است. در حالت اول به شکل می‌آید و بدان معنی است که باید ملودی دست راست را در هنگام تکرار در یک اکتاو زیرتر اجرا نمود ولی دست چپ را در هنگام تکرار تغییر نداد. در حالت دوم به صورت نمایش داده می‌شود که

به معنی اجرای ملودی دست راست در هنگام تکرار در یک اکتاو بهتر خواهد بود و در این حالت نیز تکرار فقط شامل دست راست شده و در هنگام تکرار دست چپ، تغییری در اکتاو آن به وجود نمی‌آید.

در شیوه نوازندگی پیانو ایرانی به سبک استاد محجوبی به هیچ وجه از پدال به صورت ممتد و طولانی استفاده نمی‌شود و پدال را کم استفاده کرده و در هنگام فشار دادن پدال آن را تا نیمه فشار می‌دهند.

باید توجه داشت به دلیل نبود خط میزان، گاهی علائم تغییر دهنده در داخل بعضی از قطعات متفاوت با سرکلید ظاهر شده و فقط نت‌های مشابه خودش را تا انتهای خطی که در آن واقع شده تحت تاثیر قرار می‌دهد و از خط بعد باید کاملاً پیرو علائم عرضی سرکلید بود.

در اکثر بخش‌های این ردیف دست چپ از نظر دینامیکی از دست راست ضعیف‌تر اجرا می‌گردد و ملودی دست راست قدرتی بیشتر در اجرا دارد. دست چپ در بیشتر مواقع ملودی مشابه با دست راست را در یک یا دو اکتاو بهتر اجرا می‌کند البته گاهی دست چپ روند و ملودی جداگانه و مستقل از دست راست را می‌نوازد.

خط‌های اتصال توجه ویژه‌ای را طلب می‌کند و در این اثر؛ با وسواس زیاد، علائم اتصال، دینامیک‌ها و تمپوها برای شفافیت و دقت بالاتر اجرا، نگاشته شده‌اند.

تحریرهایی که در موسیقی ایرانی نواخته و خوانده می‌شوند در این ردیف نیز وجود دارند و به عنوان بخشی از روند ملودی در قالب کشش‌های متناسبه آورده شده‌اند.

در نت‌نویسی بخش‌های وزن آزاد، به دلیل عدم وجود کسر میزان، نت‌های با فواصل نزدیک بهم و در زیر یک خط اتصال، در قالب یک گروه آورده شده‌اند. فواصل موجود بین این گروه‌ها بیانگر طمانینه‌ای است که روند صحیح‌تر و دقیق‌تر اجرا را سبب می‌گردد. در اینجا جای دارد تا از زحمات آقایان رامین نوروزی و سعید آذرنوش کمال تشکر را داشته باشیم.

در انتها لازم به ذکر است که نت‌نویسی این کتاب با دقت و وسواس بالا و با رعایت تمامی نکات ذکر شده در فوق انجام گرفته و زمان زیادی برای به ثمر نشستن آن صرف گردیده تا به شکلی که هم اکنون در دسترس شماست تبدیل شود امید است نتیجه این زحمات را در امر آموزش و فراگیری ردیف پیانو ایرانی شاهد باشیم و تکنیک پیانو ایرانی را بتوان با این کتاب جهانی کرده و نام و یاد این استاد بزرگ را همیشه زنده نگاه داشت.

بهار برخوردار
مرداد ۱۳۹۶

The image displays a musical score for the piece "Kereshmeh". It consists of ten systems of music, each with a treble and bass clef staff. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, slurs, and dynamic markings. The first system features a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The second system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The third system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The fourth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The fifth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The sixth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The seventh system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The eighth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The ninth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The tenth system has a treble staff with a *mf* dynamic and a bass staff with an *mp* dynamic. The score is written in a style typical of classical music notation.

The image displays a page of musical notation for a piano piece. It consists of six systems, each with a treble and bass staff. The notation includes various note values, rests, and dynamic markings such as 'p' and 'mf'. The music is written in a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The notation is complex, featuring many slurs and ties, indicating a continuous and flowing piece of music.

مقدمه
Moqaddameh Shiraz-Beethoven.ir

The image displays a musical score for a piece titled "Moqaddameh". The score is written on ten staves. The notation includes various note values, rests, and dynamic markings such as *pp* and *ff*. The music is characterized by flowing, melodic lines with frequent slurs and ties. The first two staves feature a prominent melodic line with a long slur. The subsequent staves show more complex rhythmic patterns and harmonic support. The score concludes with a double bar line at the end of the tenth staff.